

*ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

มนตรี จันทรมูล^{1*} บรรจบ บุญจันทร์²

¹นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

^{1*}Corresponding author e-mail: montri14022541@gmail.com โทร. 0825805243

²e-mail: montri14022541@gmail.com โทร. 0825805243

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน 2) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู รวม 313 คน ปีการศึกษา 2567 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบใช้สัดส่วนของประชากรในแต่ละชั้นภูมิ และกลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้ตำแหน่งเป็นเกณฑ์ และสุ่มตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูล คือแบบสอบถาม ข้อมูลได้รับการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูล และสถิติเชิงอนุมานโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า 1) การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก 3) ตัวแปรภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความยุติธรรม (X_1) และด้านความไว้วางใจ (X_2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 23.20

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม; ผู้บริหารสถานศึกษา; การปฏิบัติงานของครู

Ethical Leadership of School Administrators Affecting the Performance of Teachers under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2

Montri Janmoon^{1*} Banjob Boonchan²

¹Master of Education in Educational Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

²Asst. Prof., Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

^{1*}Corresponding author e-mail: montri14022541@gmail.com Tell 0825805243

²e-mail: Banjobbun21@gmail.com Tell 0883363723

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) examine teachers' job performance in schools, 2) investigate the ethical leadership of school administrators, and 3) analyze the ethical leadership of school administrators affecting teachers' job performance in schools. The sample consisted of 313 school administrators and teachers in the academic year 2024, the sample size was determined using proportional stratified random sampling based on the population in each stratum, selected through stratified random sampling based on position with proportional allocation. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics and inferential statistics, including Pearson's product-moment correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis. The findings revealed that: 1) teachers' job performance in schools was at a high level overall, 2) the ethical leadership of school administrators was at a high level overall, and 3) the ethical leadership variables of school administrators that significantly affected teachers' job performance at the .01 level were fairness (X_1) and trust (X_2). These two variables jointly predicted teachers' job performance, accounting for 23.20 percent of the variance.

Keywords: Ethical leadership; School administrators; Teacher's performance

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศในบริบทโลกยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะชีวิต ตลอดจนคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่กันไป เพื่อสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างยั่งยืน การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องอาศัยการบริหารสถานศึกษาที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการและผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการกำกับ ดูแล และส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (Ethical Leadership) เป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในงานวิจัยด้านการบริหารการศึกษา เนื่องจากเป็นภาวะผู้นำที่มุ่งเน้นการปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรม อาทิ ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความไว้วางใจ ความเคารพ และความรับผิดชอบ ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากร (Brown & Treviño, 2006) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสามารถเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างความเชื่อมั่นแก่ครู และส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่น รับผิดชอบ และยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ครูถือเป็นบุคลากรหลักในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษา การปฏิบัติงานของครูที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาวิชาชีพ การจัดทำแผนการเรียนรู้และสื่อการสอนที่มีคุณภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ตลอดจนการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทางวิชาชีพและคุณธรรม รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2556) ทั้งนี้ การที่ครูจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพย่อมต้องอาศัยการสนับสนุนและการบริหารจัดการที่เหมาะสมจากผู้บริหารสถานศึกษา

จากการศึกษาบริบทของโรงเรียนในสังกัด พบว่า แม้ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จะตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานตามหลักคุณธรรมและจริยธรรม แต่ในทางปฏิบัติยังปรากฏความแตกต่างอย่างชัดเจน โรงเรียนบางแห่งมีผู้บริหารที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้ครูมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองและปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่บางโรงเรียนยังพบปัญหาการบริหารที่ขาดความโปร่งใส การตัดสินใจที่ไม่คำนึงถึงความคิดเห็นของครู หรือการบริหารที่ไม่เอื้อต่อบรรยากาศการทำงานที่ดี ซึ่งส่งผลกระทบให้ครูขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และไม่สามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นอย่างมาก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2, 2567)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างแนวทางเชิงนโยบายด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักคุณธรรมจริยธรรมกับสภาพการปฏิบัติจริง พบว่ายังคงมีช่องว่างระหว่างแนวคิดและการนำไปใช้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการบูรณาการภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษายังขาดความต่อเนื่อง และความเป็นระบบ เช่น การนำหลักคุณธรรมจริยธรรมมาใช้ยังอยู่ในระดับเชิงนโยบายหรือเอกสารเป็นส่วนใหญ่ ยังขาดกลไกในการติดตาม ประเมินผล และสะท้อนผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งยังไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในด้านการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้กำหนดกฎหมาย ระเบียบ และมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อยกระดับคุณภาพการปฏิบัติงานและการประพฤติตนของครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2555) ทั้งนี้ การบริหาร

สถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่เหมาะสม ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของสถานศึกษา (ชาญชัย อาจันสมภาร, 2555)

จากปัญหาและบริบทดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนรู้ของครู โดยมุ่งเน้นไปที่คุณภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา รวมไปถึงสมรรถนะด้านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในระดับสถานศึกษา และความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับการปฏิบัติงานของครู ผลการวิจัยในครั้งนี้คาดว่าจะประโยชน์ต่อการเสริมสมรรถนะด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาในระดับสถานศึกษาในการส่งเสริม และสนับสนุนการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

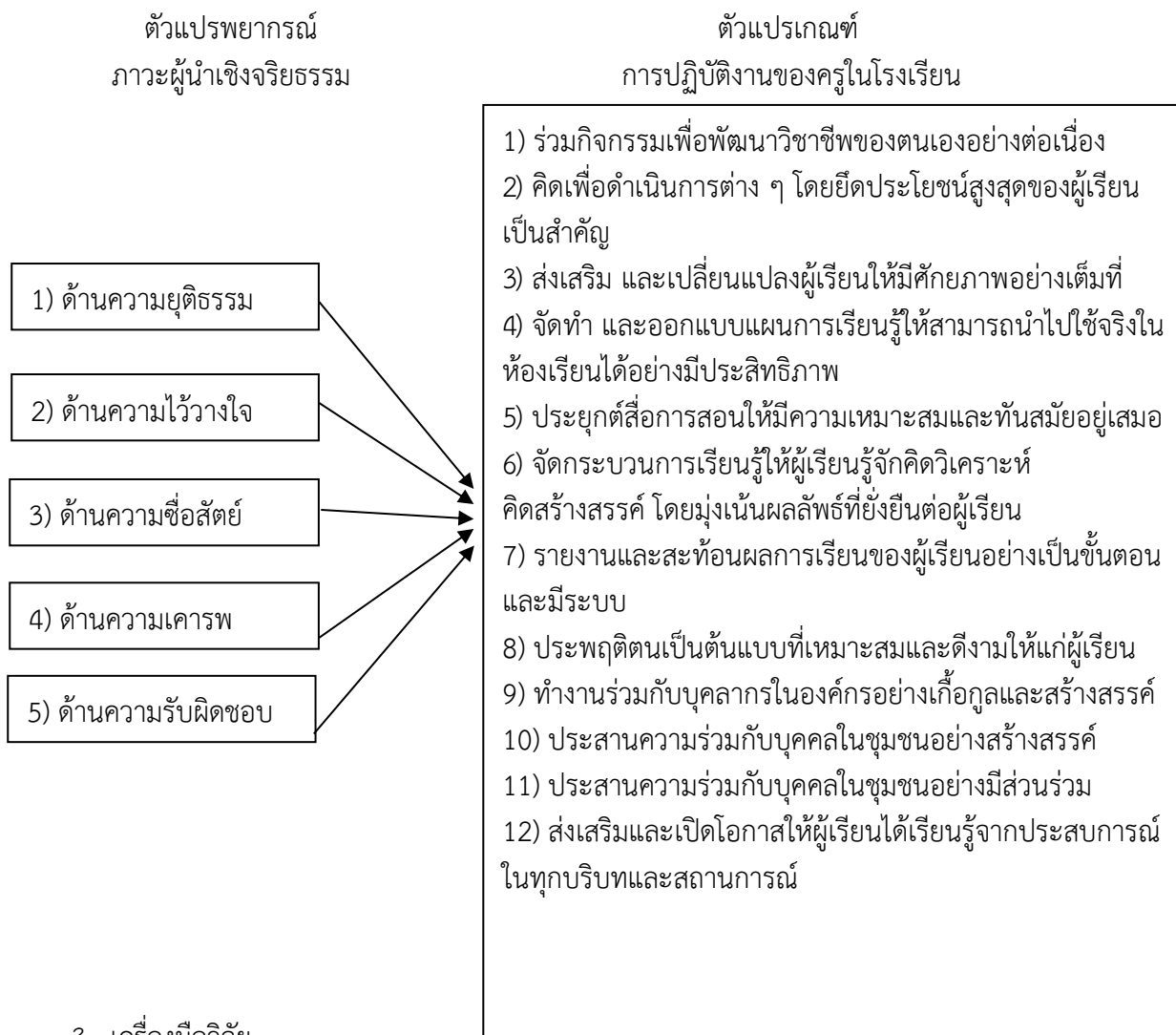
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2
2. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในปีการศึกษา 2567 รวมจำนวน 1,682 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 160 คน และครู 1,522 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 313 คน โดยพิจารณาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan (1970, 607–608) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ จำแนกตามตำแหน่ง และใช้การสุ่มในสัดส่วนที่เหมาะสม

2. ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

3. เครื่องมือวิจัย

3.1 เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำแนกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และมีรูปแบบเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน และตอนที่ 3 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งทั้งตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา รูปแบบ และภาษา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเชื่อมโยงของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการหาค่าดัชนีของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 และปรับปรุงตามข้อชี้แนะ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ดังนี้

3.1.1 การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ค่าความเชื่อมั่นโดยรวม เท่ากับ 0.982 และแยกตามองค์ประกอบ ดังนี้

3.1.1.1 ด้านร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนเองอย่างต่อเนื่อง
ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.844

3.1.1.2 ด้านคิดเพื่อดำเนินการต่าง ๆ โดยยึดประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ
ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.810

3.1.1.3 ด้านส่งเสริม และเปลี่ยนแปลงผู้เรียนให้มีศักยภาพอย่างเต็มที่
ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.856

3.1.1.4 ด้านจัดทำ และออกแบบแผนการเรียนรู้ให้สามารถนำไปใช้จริงในห้องเรียนได้
อย่างมีประสิทธิภาพ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.844

3.1.1.5 ด้านประยุกต์สื่อการสอนให้มีความเหมาะสมและทันสมัยอยู่เสมอ
ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.863

3.1.1.6 ด้านจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์
โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่ยั่งยืนต่อผู้เรียน ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.928

3.1.1.7 ด้านรายงานและสะท้อนผลการเรียนของผู้เรียนอย่างเป็นขั้นตอนและมี
ระบบค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.899

3.1.1.8 ด้านประพฤติกรรมเป็นต้นแบบที่เหมาะสมและดีงามให้แก่ผู้เรียน
ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.921

3.1.1.9 ด้านทำงานร่วมกับบุคลากรในองค์กรอย่างเกื้อกูลและสร้างสรรค์
ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.905

3.1.1.10 ด้านประสานความร่วมมือกับบุคคลในชุมชนอย่างสร้างสรรค์
ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.925

3.1.1.11 ด้านประสานความร่วมมือกับบุคคลในชุมชนอย่างมีส่วนร่วม
ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.916

3.1.1.12 ด้านส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ในทุก
บริบทและสถานการณ์ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.944

3.1.2 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ค่าความเชื่อมั่นโดยรวม เท่ากับ 0.975 และแยกตาม
องค์ประกอบ ดังนี้

3.1.2.1 ด้านความยุติธรรม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.942

3.1.2.2 ด้านความไว้วางใจ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.934

3.1.2.3 ด้านความซื่อสัตย์ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.914

3.1.2.4 ด้านความเคารพ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.926

3.1.2.5 ด้านความรับผิดชอบ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.888

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ติดต่อขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาถึง ผู้อำนวยการ หน่วยงานต้น
สังกัดเพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 313 คน

3.2.2 ขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานต้นสังกัด ขออนุญาตถึงผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็น
กลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา และครู

3.2.3 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการหน่วยงานต้น
สังกัดไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างผ่านทางไปรษณีย์และแบบสอบถามออนไลน์ Google forms สำหรับบาง
สถานศึกษาผู้วิจัยจะเดินทางไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.2.4 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับจากไปรษณีย์ แบบสอบถามออนไลน์ Google forms และดำเนินการเก็บแบบสอบถามที่เหลือนด้วยตนเอง

3.2.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามแบ่งตามตอนของแบบสอบถาม ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่และร้อยละ ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน และตอนที่ 3 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์โดยใช้การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ทั้งนี้ ได้ตรวจสอบปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ หากมีค่า $|r|$ มากกว่า 0.80 จะตรวจสอบเพิ่มเติมด้วยค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่า Tolerance โดยกำหนดเกณฑ์ $VIF < 10$ และ $Tolerance \geq 0.10$ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอย

ผลการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในแต่ละด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ประพฤติตนเป็นต้นแบบที่เหมาะสมและดีงามให้แก่ผู้เรียนรองลงมา คือ คิดเพื่อดำเนินการต่าง ๆ โดยยึดประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนเองอย่างต่อเนื่อง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ภาพรวมและรายด้าน

การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.23	0.49	มาก
2. คิดเพื่อดำเนินการต่าง ๆ โดยยึดประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.52	0.40	มากที่สุด
3. ส่งเสริม และเปลี่ยนแปลงผู้เรียนให้มีศักยภาพอย่างเต็มที่	4.46	0.39	มาก
4. จัดทำ และออกแบบแผนการเรียนรู้ให้สามารถนำไปใช้จริงในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.41	0.41	มาก
5. ประยุกต์สื่อการสอนให้มีความเหมาะสมและทันสมัยอยู่เสมอ	4.36	0.45	มาก
6. จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่ยั่งยืนต่อผู้เรียน	4.45	0.45	มาก
7. รายงานและสะท้อนผลการเรียนของผู้เรียนอย่างเป็น ขั้นตอนและมีระบบ	4.35	0.44	มาก

8. ประพฤติตนเป็นต้นแบบที่เหมาะสมและดีงามให้แก่ผู้เรียน	4.58	0.40	มากที่สุด
9. ทำงานร่วมกับบุคลากรในองค์กรอย่างเกื้อกูลและสร้างสรรค์	4.42	0.43	มาก
10. ประสานความร่วมมือกับบุคคลในชุมชนอย่างมีส่วนร่วม	4.41	0.48	มาก
11. แสวงหา วิเคราะห์ และนำข้อมูลข่าวสารมาใช้ในการ พัฒนางานอย่างเหมาะสม	4.42	0.44	มาก
12. ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์ในทุกบริบทและสถานการณ์	4.39	0.44	มาก
รวม	4.42	0.32	มาก

2. ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความซื่อสัตย์ รองลงมา คือ ด้านความเคารพ ส่วนด้านที่ต่ำที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านความยุติธรรม	4.43	0.56	มาก
2. ด้านความไว้วางใจ	4.37	0.59	มาก
3. ด้านความซื่อสัตย์	4.43	0.53	มาก
4. ด้านความเคารพ	4.43	0.55	มาก
5. ด้านความรับผิดชอบ	4.36	0.57	มาก
รวม	4.41	0.50	มาก

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับค่อนข้างมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการวิเคราะห์การพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X	Y
ด้านความยุติธรรม (X_1)	-	.790**	.746**	.780**	.724**	.903**	.473**
ด้านความไว้วางใจ (X_2)		-	.722**	.710**	.774**	.897**	.445**
ด้านความซื่อสัตย์ (X_3)			-	.752**	.747**	.884**	.426**
ด้านความเคารพ (X_4)				-	.757**	.893**	.378**
ด้านความรับผิดชอบ (X_5)					-	.896**	.384**
ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (X)						-	.471**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ด้านความยุติธรรม และด้านความไว้วางใจ มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน พบว่า ด้านที่มีอิทธิพลสูงที่สุด คือ ด้านความยุติธรรม รองลงมา คือ ด้านความไว้วางใจ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างด้านเหล่านี้กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเป็น .487 และด้านเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ได้ร้อยละ 23.20 ดังสมการ

สมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 3.124 + 0.189X_1 + 0.104X_2$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = 0.325Z_{X_1} + 0.188Z_{X_2}$$

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์	สัมประสิทธิ์	t	p
	การถดถอย	การถดถอย		
	จากคะแนน	จากคะแนน		
	ดิบไม่ปรับ	มาตรฐาน		
	มาตรฐาน (b)	(β)		
ค่าคงที่	3.124		23.48**	.000
ด้านความยุติธรรม (X ₁)	.189	.325	4.01**	.000
ด้านความไว้วางใจ (X ₂)	.104	.188	2.32	.021
R = .487, R ² = .237, Adjusted R ² = .232, p = .021				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบทบาทของครูระดับประถมศึกษา ซึ่งต้องทำหน้าที่ทั้งผู้ถ่ายทอดความรู้ ผู้ปลูกฝังคุณธรรม และเป็นต้นแบบพฤติกรรมที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียนในชีวิตประจำวัน การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูและจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งกำหนดให้ครูมีความประพฤติที่เหมาะสม มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต และมีวินัยในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ บริบทของโรงเรียนและชุมชนยังมีความคาดหวังให้ครูเป็นบุคคลที่มีความประพฤติดีและเป็นที่ยอมรับของสังคม ส่งผลให้ครูเกิดความตระหนักและระมัดระวังในการวางตนให้เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ประกอบกับการพัฒนาวิชาชีพครูที่มุ่งเน้นด้านคุณธรรมและจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง อาจช่วยส่งเสริมให้ครูยึดมั่นในการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง จนกลายเป็นพฤติกรรมที่โดดเด่นเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ส่งผลให้ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของสโนว์ธินี ม่วงเนียม (2560) ที่อธิบายว่า การปฏิบัติงานของครูหมายถึงการปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน และด้าน

การบริหารงานของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เซชินีร์ แสงสุข (2560) ที่พบว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมากที่สุด รวมถึงงานวิจัยของ กัญชพร นาห่อม (2561) ที่พบว่า การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับฐิติณัฐ ประงษ์ชัยภูมิ (2561) ซึ่งสรุปว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยด้านความซื่อสัตย์มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบริบททางสังคม วัฒนธรรมของระบบราชการไทย และวิชาชีพครู ซึ่งให้ความสำคัญกับคุณธรรมพื้นฐานในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ซึ่งถือเป็นรากฐานของความน่าเชื่อถือ และเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาพึงมี เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสร้างความเชื่อมั่นแก่ครูและบุคลากรในโรงเรียน ความซื่อสัตย์ยังเป็นปัจจัยเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานอย่างมีความเป็นธรรมและโปร่งใส ทั้งในด้านการบริหารงบประมาณ การใช้ทรัพยากร และการปฏิบัติต่อบุคลากร ซึ่งช่วยลดความขัดแย้งและส่งเสริมการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลภายในสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารที่มีความซื่อสัตย์ในระดับสูงจึงเอื้อต่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผล และก่อให้เกิดความศรัทธาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อันเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของเพ็ญศิริ สมเรือน (2560) ที่ระบุว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงาน โดยสามารถสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของถนอมศักดิ์ ทองประเทือง และคณะ (2561) ที่พบว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน นอกจากนี้ งานวิจัยของเกวลิณ เมืองชู และคณะ (2564) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสนับสนุนผลการวิจัยครั้งนี้ยิ่งชัดเจน

3. ในมิติของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมด้านความยุติธรรม และด้านความไว้วางใจ มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านความยุติธรรมมีอิทธิพลสูงที่สุดรองลงมาคือด้านความไว้วางใจ ทั้งสองด้านมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณกับการปฏิบัติงานของครูเท่ากับ .487 และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนได้ร้อยละ 23.20 ผลดังกล่าวยืนยันสมมติฐานที่ว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อยหนึ่งด้านส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดของธีรนาถ สีนุเวียง (2561) ที่ระบุว่า ความยุติธรรมในองค์การเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความศรัทธาและความไว้วางใจต่อผู้บริหาร ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อแรงจูงใจ เจตคติ และความตั้งใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร เมื่อครูรับรู้ว่าตนได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม ย่อมส่งผลให้เกิดความทุ่มเทในการทำงาน และเสริมสร้างความร่วมมือภายในองค์การ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของอภิรักษ์ ทองโชติ และพิมพ์พรรณ เพชรสมบัติ (2566) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเสนอแนวทางการพัฒนาที่เน้นด้านความยุติธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และความน่าไว้วางใจ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา อุทัยกลาง และพิมพ์อร สดเอี่ยม (2567) ซึ่งพบว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อบรรยากาศองค์การในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์สูง ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความไว้วางใจ ในทำนองเดียวกัน แนวคิดของจรัส มะอาจเลิศ และชัยยนต์ เพาพาน (2567) อธิบายว่า ความไว้วางใจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู เนื่องจากผู้บริหารที่แสดงออกถึงความจริงใจ การควบคุมอารมณ์ที่เหมาะสม และการเปิดโอกาสให้เกิดความร่วมมือ จะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเศรษฐ์ คุณหาบุตร (2556) ได้ศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเลย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเลย โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยและงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม โดยเฉพาะด้านความยุติธรรมและความไว้วางใจ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน และสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูเกิดแรงจูงใจและความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนา ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และเปิดโอกาสให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และให้การสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น รวมทั้งยกย่องเชิดสร้างสรรค์เพื่อกระตุ้นให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ และสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา

1.2 ผู้บริหารควรเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเคารพ และความรับผิดชอบ เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน โดยการกำหนดแนวปฏิบัติที่โปร่งใส และยุติธรรม ส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานที่เคารพในศักดิ์ศรีของเพื่อนร่วมงาน และยึดมั่นในความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ทางการศึกษา

1.3 ผู้บริหารควรเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในทุกด้านดังกล่าว โดยผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องทางจริยธรรม ควบคู่กับการสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานในโรงเรียนเกิดประสิทธิผล และสอดคล้องตามมาตรฐานวิชาชีพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนทุกสังกัด

2.2 ควรศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอื่น ๆ ดังนี้

2.2.1 ด้านการบริการ คือการมีจิตอาสา เป็นผู้ให้บริการที่ดี รับฟังความคิดเห็น และพร้อมช่วยเหลือผู้ได้บังคับบัญชา และผู้เรียน

2.2.2 ด้านความเมตตากรุณา มีความเห็นอกเห็นใจ เคารพสิทธิผู้อื่น

2.2.3 ด้านบรรยากาศองค์กร ควรส่งเสริมองค์กรให้มีวัฒนธรรมทางจริยธรรม

2.2.4 การเสริมพลังอำนาจ เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และเลือกวิธีปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับตนเอง

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ การยืนยันเชิงประจักษ์ว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านความยุติธรรมและความไว้วางใจ เป็นปัจจัยเชิงกลไกที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและยกระดับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมดังกล่าวมิได้ส่งผลเพียงในเชิงคุณธรรมที่เป็นนามธรรมเท่านั้น แต่ยังสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อแรงจูงใจ ความร่วมมือ และความมุ่งมั่นของครูในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้การดำเนินงานด้านวิชาการและการจัดการ

เรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง องค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างระบบบริหารจัดการที่ตั้งอยู่บนหลักจริยธรรม และสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กัญชพร นาห่อม. (2561). การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 12(1), 94-108.
- เกวลิน เมืองชู, จุติพร อัครโสวรรณ และธีระพงษ์ สมเขาใหญ่. (2564). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 6(3), 76-77.
- จรัส มะอาจเลิศ และชัยยนต์ เพาพาน. (2567). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 13(2), 422-434.
- จินตนา อุทัยกลาง และ พิมพอร สดเอี่ยม. (2567). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ บรรยากาศองค์การในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. *วารสาร พุทธศาสตร์มจร อุบลราชธานี*, 6(3), 1097-1110.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2555). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน และ การปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร*, 9(36), 46-47.
- เชษนิร์ แสงสุข. (2560). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการ ปฏิบัติงานของครู. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ฐิติณัฐ ประชัยภูมิ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ถนอมศักดิ์ ทองประเทือง, สุดารัตน์ สารสว่าง และวรรณวิสา สืบบุญสรณ์ คล้ายจำแลง. (2561). อิทธิพลภาวะ ผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาต่อความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูใน โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตรัชวิภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต อุบลราชธานี*, 8(1), 434-447.
- ธีรนาถ สินธุเวียง. (2561). ความยุติธรรมของผู้บริหารกับความไว้วางใจในองค์กรของครู. *วารสารการบริหาร การศึกษา*, 26(2), 45-58.
- เพ็ญศิริ สมเรือน. (2560). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เศรษฐ์ คุณทาบุตร. (2556). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2. (2567). การประเมินภาวะผู้นำ เชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด. นครราชสีมา: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2555). *มาตรฐานวิชาชีพครู*. <https://www.ksp.or.th/> (2556). ข้อบังคับคุรุ สภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2556. *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 130. ตอนพิเศษ 130 ง. น. 72-74.

- สุนันธิณี ม่วงเนียม. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.*
- อภิรักษ์ ทองโชติ และ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2566). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น, 5(3), 84-97.*
- Brown, E. & Trevino, K. (2006). *The leadership quarterly yearly review of leadership.* The Pennsylvania State University, United States.
- Krejcie, V. & Morgan, D. W. (1970). Determining size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 4(2), 608-610.*